

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Administrasjonsutvalg	13/19	26.11.2019
Formannskap	145/19	03.12.2019
Kommunestyre		

Årsbudsjett 2020, økonomiplan 2020-2023

Foreliggende dokumenter:

Vedlegg

- 1 Rådmannens forslag til årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023
- 2 Vedlegg I - Budsjettversjon drift oversikt over valgte og ikke valgte tiltak
- 3 Vedlegg II - Budsjettversjon investering oversikt over valgte og ikke valgte tiltak
- 4 Vedlegg III - Oversikt driftstiltak valgte og ikke valgte med beskrivelse
- 5 Vedlegg IV - Oversikt investeringstiltak valgte og ikke valgte med beskrivelse
- 6 Vedlegg V - Komprimert driftsbudsjett hele kommunen
- 7 Vedlegg VI - Komprimert driftsbudsjett avdelinger
- 8 Vedlegg VII - Komprimert driftsbudsjett tjenesteområder
- 9 Vedlegg VIII - Detaljert driftsbudsjett 2020 alle ansvar

Saksopplysninger

Saltdal har vært gjennom flere krevende økonomiske år, men ble i september 2019 meldt ut av Robek-listen etter fire år. Det er effektuert flere omfattende tiltak som har lettet budsjettarbeidet vesentlig. For første gang på mange år kan det legges frem et budsjett som både viderefører dagens drift, men som også legger opp til aktivitetsøkninger og viktige investeringer.

En forutsetning i forpliktende plan for inndekking av akkumulert merforbruk har vært å effektivisere den administrative organiseringen med 9 mill kr årlig. Kommunestyret vedtok i september en plan som innebar en omorganisering av den administrative strukturen og da i særdeleshet redusert ledelse. I grove trekk innebar endringen at man går fra en fem-nivå ledelsesmodell til tre nivå i en prosess som ble kalt for Tilpasning 2019. Omorganiseringen er i det vesentligste allerede gjennomført og har sammen med flere andre tiltak som ikke går direkte på tjenesteytingen medført en betydelig effektivisering med varig effekt. Arbeidet har vært krevende men har også medført at man i år kan legge frem et årsbudsjett uten behov for umiddelbare driftsinnskrenkninger. Det skal imidlertid sies at økonomiplanen legger opp til

ambisiøse investeringer som medfører at det på sikt er behov for ytterligere effektiviseringer for å være i stand til å dekke økte kapitalkostnader i fremtiden. I noen grad vil likevel investeringene i seg selv forsvares med reduserte driftsutgifter.

Tjenesteområdenes budsjettammer bygger på vedtatt økonomiplan fra desember 2018, føringer i statsbudsjettet, politiske vedtak gjennom året og realendringer gjennom året som har gått. Selv om det ikke foreslås nye tiltak med redusert aktivitet, må det poengteres at vedtatt økonomiplan forutsetter stramme rammer som videreføres. Det er derfor viktig med fortsatt nøktern drift i enhetene.

Statsbudsjettet legger opp til en deflator, forventet pris- og lønnsvekst på 3,1%. Overføringer til norske kommuner er i gjennomsnitt på 2,2 %, mens Saltdal får 2,5 %. Noe av årsaken til lavere overføringer enn deflator er reduserte oppgaver, da særlig at skatteoppkreverfunksjonen overføres fra kommune til stat. Alle satsningsområdene søkes hensynstatt i budsjettforslaget, nærmere om dette i vedlagt tekstdokument. Ved at overføringene ventes å bli under lønn- og prisvekst betyr det isolert sett at kommunen ikke får tilstrekkelig rammeøkning til å opprettholde dagens tilbud. Imidlertid er det en positiv pensjonseffekt som overstiger denne virkningen og som innebærer reellt sett en mulighet for økte rammer for tjenesteområdene utover nivået i dag. Når man trekker fra avsatte midler til forventet lønnsvekst er de samlede rammene for tjenesteområdene økt med 4,1 %. Dette er vesentlig høyere enn på mange år.

Gjennom året er det fattet flere politiske vedtak som må hensyntas i økonomiplanen. Dette har også betydning for rammetildelingen. Brutto realendring for tjenesteområdene er en økning i tilgjengelige midler (skatt, ramme, konsesjonskraft, eiendomsskatt mv) på 21,1 mill kr, men der politiske vedtak og føringer medfører reduksjoner på 2,7 mill kr. Netto realøkning blir derfor på 19,3 mill kr og der det beregnes et behov på 16,0 mill kr for å kompensere for lønn- og prisstigning. Dette muliggjør et visst handlingsrom, om enn beskjedt. For komplett oversikt over alle tiltak vises til tabell i innledning til kapittel 5 i tekstdokumentet.

Vurdering

Kommunestyret vedtok i juni 2019 kommuneplanens samfunnsdel. Denne planen skal være det overordnede styringsverktøyet for kommunen med mål og strategier for en 10 års-periode. Når rådmannen har vurdert sitt budsjettforslag har det vært viktig å balansere hensynet til tidligere politiske vedtak, føringer i statsbudsjettet, behovet for å opprettholde et godt tjenestetilbud innenfor lovkravet og kommunestyrets langsiktige mål i sine planverk. Realendringer i aktivitet som foreslås, forsøker å balansere alle disse hensynene. Forslaget til økonomiplan er ambisiøst i den forstand at det legges opp til betydelige investeringer, i første omgang for Slipen kulturhus men også på sikt ved å berede grunnen for utbygging av helsehus og nye omsorgsboliger. Begge prosjektene er klart forankret i planverkene.

En klar prioritering i forslaget til økonomiplan er å sette av reserver på fond. Selv om kommunen er ute av Robek-listen er det fremdeles 4,3 mill kr i udekkede investeringer som må dekkes inn i balanseregnskapet. Kommunestyret har vedtatt et måltall på positivt netto driftsresultat på 0,5 %, noe som ville innebære at man på sett og vis må budsjettere med overskudd på 2,5 mill kr årlig. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et resultat på 1,75 % årlig for å være i stand til å handtere svingninger i økonomien og ha egenfinansiering til investeringer. Rådmannens årsbudsjettforslag for 2020 er tett på statens anbefalinger og vil innebære fondsoppbygging med 5,6 mill kr og netto driftsresultat på 1,62 %. Imidlertid er det en bekymring at man med økte investeringer vil gå motsatt vei av kommunestyrets intensjon om å gradvis øke fondsoppbyggingen. Det må derfor gjøres strukturelle tiltak på sikt for å klare å

bære de omfattende investeringene og samtidig evne å bygge opp fond. Konkret vil det være en underdekning i 2023 på 2,3 mill kr dersom dagens drift videreføres.

Stortinget besluttet i 2015 å opprette et havbruksfond. Utbetalinger fra havbruksfondet representerer en ny inntektsmulighet for kommunen, men der det årlige nivået har en grad av usikkerhet og må forvaltes med kløkt. Det er en klar anbefaling at midlene ikke disponeres i drift men brukes til å styrke fondsavsetning. Det budsjetteres nøkternt med 2,5 mill kr i inntekter for neste år der det meste settes av på fond.

I tråd med vedtatt økonomiplan ble eiendomsskattesatsen for boliger og fritidsboliger senket fra fire til tre promille i 2019. Fremover er det i vedtatt økonomiplan forutsatt at nivået på eiendomsskatten skal gi kommunen inntekter på ca 9,0 mill kr årlig. Regjeringen har vedtatt omfattende endringer i eiendomsskatteregimet, blant annet ved å innføre en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % av den takserte verdien. For at kommunen skal opprettholde nivået på inntektene som budsjettet og gi de tjenestene som er planlagt må derfor promillesatsen økes for å kompensere for inntektsbortfallet. Det foreslås derfor å øke promillesatsen til fire promille samtidig som det innføres en reduksjonsfaktor på 30 %. Det presiseres at regningen for innbyggerne med denne endringen ventelig vil være om lag det samme som i 2019.

Av andre satsninger som ligger inne i økonomiplanforslaget er styrking av IT-avdelingen for å være kapabel til å møte økte krav og forventninger til digitalisering, og sett i sammenheng med premissene i Tilpasning 2019. Ved å styrke IT-avdelingen vil tjenestene kunne utnytte digitale systemer bedre og være mer selvhjulpne og kunne kompenseres noe for redusert administrativ kapasitet. Et annet satsingsområde er økt vedlikehold i tråd med plan for strategisk bygningsforvaltning. Det legges opp til økt avsetning for vedlikehold i tråd med tidligere politiske vedtak og en betydelig årlig investering fra 2-3 mill kr i Enøk-tiltak. I tillegg foreslås det storstilt oppgradering av gatelys til LED-armaturer. Tiltakene vil både være kostnadsbesparende og gi betydelig miljøgevinst.

Arealstrategiene er poengtert i den vedtatte kommuneplanen. Det foreslås å sette av midler til prioritert planarbeid i planstrategien. Det har vært utstrakt bruk av dispensasjoner de siste årene og kommunestyret har vedtatt at arealplanen skal rulleres. Dette er kanskje den meste krevende planprosessen å gjennomføre, og for å sikre en god prosess med god involvering legges det inn en rammeøkning i 2020 for igangsetting av planprosess. I tillegg er det planlagt videre utredninger knyttet til kommunedelplan for Skjerstadfjorden, der kommunestyret har vedtatt en rekke områder som skal utredes før planen tas til behandling. Disse blir finansiert med inntekter fra havbruksfondet.

Rådmannens innstilling

Rådmannens forslag til årsbudsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023 med tilhørende budsjetttrammer (budsjettskjema 1 A, 1 B, 2 A og 2 B) vedtas med følgende tilleggspunkter:

1. Kommunestyrets vedtak er å betrakte som budsjettvedtak på nettoutgiftsnivå i de enkelte tjenesteområdenes driftsbudsjett
2. Skattøret for 2020 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak
3. Betalingssatser i kommunale barnehager settes lik makspris som fastsatt i Stortinget. Egenandel for pleie-, rehabiliterings- og omsorgstjenester økes med 3,1 % med virkning fra 01.01. Forøvrig fastsettes kommunale avgifter og gebyrer i tråd med eget vedtak i kommunestyret.

4. Det vedtas ihh til budsjettskjema 2 A et samlet låneopptak på 35,2 mill kr i 2020 til følgende investeringer, jfr budsjettskjema 2 B:
 - Opptak av startlån fra Husbanken til videreutlån 10,0 mill kr.
 - Nybygg/rehab Slipen Scene 5,0 mill kr
 - Fjerning/restaurering av demning Mølnedammen 3,0 mill kr
 - ENØK-tiltak 3,0 mill kr
 - Vensmoen friidrettsbane 2,85 mill kr
 - Vann og avløp 2,6 mill kr
 - Utskifting av maskiner, biler og utstyr 2,0 mill kr
 - Oppgradering og reasfaltering av veier, 1,5 mill kr
 - Sikring bruer, veiskjæringer og kaier 1,0 mill kr
 - Forprosjekt investeringer omsorg 1,0 mill kr
 - Ny kilde Junkerdal vannverk, 1,0 mill kr
 - Gravemaskin, 0,8 mill kr
 - Nytt oppmålingsutstyr, kartverk 0,45 mill kr
 - Skuterløype, parkeringsplass 0,4 mill kr
 - Programvare Nav 0,25 mill kr
 - Egenandel trafikksikringstiltak 0,2 mill kr
 - Egenandel spillemiddel 0,15 mill kr.
5. Det vedtas følgende finansielle måltall for budsjettåret 2020:
 - Netto driftsresultat skal være minimum 1,6 %
 - Lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 85 %
6. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 a) skrives det i 2020 ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille. Satsene differensieres ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 4 promille, jfr eiendomsskatteloven § 12 bokstav a.
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget fra tidligere «verk og bruk», redusert med to syvendedeler i 2020, jf. overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Skattesats på det særskilte skattegrunnlaget settes til 7 promille.
 - Etter søknad fritas bygninger til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten og/eller bygning som har historisk verdi, jfr eiendomsskatteloven § 7 bokstav a og b.
 - Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen eiendomsskattevedtekter tidligere vedtatt av kommunestyret.
7. Det rapporteres tertialvis til kommunestyret på gjennomføring av forpliktende plan samt økonomisk utvikling for enhetene (pr 30.04 og 31.08). I tillegg skal formannskapet orienteres annenhver måned.
8. Rådmannen gis fullmakt til å budsjettregulere pensjonsavsetninger som inngår i rammeområde 8.
9. Disponering av inntekter og kostnader i henhold til egen sak om bosetting av flyktninger innarbeides i årsbudsjett.

Administrasjonsutvalgs behandling i møte den 26.11.2019:

Jan Arild Ellingsen, FRP stemte imot.

Administrasjonsutvalgets innstilling:

Saken tas til orientering.

Formannskaps behandling i møte den 03.12.2019:

SP og SL la fram følgende forslag:

Forslag til årsbudsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023 med tilhørende budsjetttrammer (budsjettskjema 1 A, 1 B, 2 A og 2 B) slik det fremgår av rådmannens forslag vedtas med følgende tilleggspunkter:

1. Kommunestyrets vedtak er å betrakte som budsjettvedtak på nettoutgiftsnivå i de enkelte tjenestoområdenes driftsbudsjett
2. Skattøret for 2020 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak
3. Betalingssetser i kommunale barnehager settes lik makspris som fastsatt i Stortinget. Egenandel for pleie-, rehabiliterings- og omsorgstjenester økes med 3,1 % med virkning fra 01.01. Forøvrig fastsettes kommunale avgifter og gebyrer i tråd med eget vedtak i kommunestyret.
4. Det vedtas ihh til budsjettskjema 2 A et samlet låneopptak på 35,2 mill kr i 2020 til følgende investeringer, jfr budsjettskjema 2 B:
 - Opptak av startlån fra Husbanken til videreutlån 10,0 mill kr.
 - Nybygg/rehab Slipen Scene 5,0 mill kr
 - Fjerning/restaurering av demning Mølndammen 3,0 mill kr
 - ENØK-tiltak 3,0 mill kr
 - Vensmoen friidrettsbane 2,85 mill kr
 - Vann og avløp 2,6 mill kr
 - Utskifting av maskiner, biler og utstyr 2,0 mill kr
 - Oppgradering og reasfaltering av veier, 1,5 mill kr
 - Sikring bruer, veiskjæringer og kaier 1,0 mill kr
 - Forprosjekt investeringer omsorg 1,0 mill kr
 - Ny kilde Junkerdal vannverk, 1,0 mill kr
 - Gravemaskin, 0,8 mill kr
 - Nytt oppmålingsutstyr, kartverk 0,45 mill kr
 - Skuterløype, parkeringsplass 0,4 mill kr
 - Programvare Nav 0,25 mill kr
 - Egenandel trafikksikringstiltak 0,2 mill kr
 - Egenandel spillemiddel 0,15 mill kr.
5. Det vedtas følgende finansielle måltall for budsjettåret 2020:
 - Netto driftsresultat skal være minimum 1,6 %
 - Lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 85 %
6. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 a) skrives det i 2020 ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille. Satsene differensieres ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 4 promille, jfr eiendomsskatteloven § 12 bokstav a.
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget fra tidligere «verk og bruk», redusert med to syvendedeler i 2020, jf. overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Skattesats på det særskilte skattegrunnlaget settes til 7 promille.

- Etter søknad fritas bygninger til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten og/eller bygning som har historisk verdi, jfr eiendomsskatteloven § 7 bokstav a og b.
 - Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen eiendomsskattevedtekter tidligere vedtatt av kommunestyret.
7. Det rapporteres tertialvis til kommunestyret på gjennomføring av forpliktende plan samt økonomisk utvikling for enhetene (pr 30.04 og 31.08). I tillegg skal formannskapet orienteres annenhver måned.
 8. Rådmannen gis fullmakt til å budsjettregulere pensjonsavsetninger som inngår i rammeområde 8.
 9. Disponering av inntekter og kostnader i henhold til egen sak om bosetting av flyktninger innarbeides i årsbudsjett.

Forslaget til SP og SL vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Formannskapets innstilling:

Forslag til årsbudsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023 med tilhørende budsjetttrammer (budsjettskjema 1 A, 1 B, 2 A og 2 B) slik det fremgår av rådmannens forslag vedtas med følgende tilleggspunkter:

1. Kommunestyrets vedtak er å betrakte som budsjettvedtak på nettoutgiftsnivå i de enkelte tjenesteområdenes driftsbudsjett
2. Skattøret for 2020 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak
3. Betalingssatser i kommunale barnehager settes lik makspris som fastsatt i Stortinget. Egenandel for pleie-, rehabiliterings- og omsorgstjenester økes med 3,1 % med virkning fra 01.01. Forøvrig fastsettes kommunale avgifter og gebyrer i tråd med eget vedtak i kommunestyret.
4. Det vedtas ihh til budsjettskjema 2 A et samlet låneopptak på 35,2 mill kr i 2020 til følgende investeringer, jfr budsjettskjema 2 B:
 - Opptak av startlån fra Husbanken til videreutlån 10,0 mill kr.
 - Nybygg/rehab Slipen Scene 5,0 mill kr
 - Fjerning/restaurering av demning Mølnedammen 3,0 mill kr
 - ENØK-tiltak 3,0 mill kr
 - Vensmoen friidrettsbane 2,85 mill kr
 - Vann og avløp 2,6 mill kr
 - Utskifting av maskiner, biler og utstyr 2,0 mill kr
 - Oppgradering og reasfaltering av veier, 1,5 mill kr
 - Sikring bruer, veiskjæringer og kaier 1,0 mill kr
 - Forprosjekt investeringer omsorg 1,0 mill kr
 - Ny kilde Junkerdal vannverk, 1,0 mill kr
 - Gravemaskin, 0,8 mill kr
 - Nytt oppmålingsutstyr, kartverk 0,45 mill kr
 - Skuterløype, parkeringsplass 0,4 mill kr
 - Programvare Nav 0,25 mill kr
 - Egenandel trafikkisikringstiltak 0,2 mill kr
 - Egenandel spillemiddel 0,15 mill kr.

5. Det vedtas følgende finansielle måltall for budsjettåret 2020:
 - Netto driftsresultat skal være minimum 1,6 %
 - Lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 85 %
6. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 a) skrives det i 2020 ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille. Satsene differensieres ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 4 promille, jfr eiendomsskatteloven § 12 bokstav a.
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget fra tidligere «verk og bruk», redusert med to syvendedeler i 2020, jf. overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Skattesats på det særskilte skattegrunnlaget settes til 7 promille.
 - Etter søknad fritas bygninger til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten og/eller bygning som har historisk verdi, jfr eiendomsskatteloven § 7 bokstav a og b.
 - Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen eiendomsskattevedtekter tidligere vedtatt av kommunestyret.
7. Det rapporteres tertialvis til kommunestyret på gjennomføring av forpliktende plan samt økonomisk utvikling for enhetene (pr 30.04 og 31.08). I tillegg skal formannskapet orienteres annenhver måned.
8. Rådmannen gis fullmakt til å budsjettregulere pensjonsavsetninger som inngår i rammeområde 8.
9. Disponering av inntekter og kostnader i henhold til egen sak om bosetting av flyktninger innarbeides i årsbudsjett.